

A nemzetközi oktatás és képzés története a magyar rendvédelmi szervezeteknél

A cikkben arra vállalkoztam, hogy – a teljesség igénye nélkül – összefoglaljam a magyar rendvédelmi szervezeteknél végrehajtott nemzetközi tartalmú oktatást és képzést.

Nemzetközi képzés a rendszerváltást megelőző időszakban

A magyar rendvédelem kialakulásának kezdetét az Árpád-korra tesszük. Alapul véve „A magyar rendvédelem története”¹ című könyvet a magyar rendvédelem fejlődésének első szakasza az Árpád-kortól a török kiűzéséig tartott, természetesen ebben az időszakban még nem beszélhetünk szervezetszerű nemzetközi tartalmú rendvédelmi oktatásról. A rendvédelem feladatait elsősorban a különböző típusú katonai alakulatok látták el. Az ország és a vármegyék tisztségviselőit általában a külföldi egyetemeken /Olaszország, Ausztria stb./ tanult nemesekből választották. A végrehajtói állomány azonban napjaink helyzetéhez viszonyítva csak igen hiányos felkészítésben részesült. A korabeli külföldi körülményekkel összehasonlítva azonban a magyarországi állapotok megfeleltek az európai átlagnak.

Nem volt ez másképpen az abszolutizmustól a reformkorig terjedő második szakaszban sem, bár kétségtelen, hogy a rendvédelem a reformok hatására megerősödött.

Kialakultak a rendvédelem polgári szerveinek alapjai és megkezdődött elkülönülésük a hadseregtől. A vezetők képzése továbbra is a külföldi és magyar egyetemeken folyt.

A harmadik szakasz az 1848–49-es forradalommal kezdődött és a kiegyezéssel zárult.

Ebben az időszakban a rendvédelem újra katonai irányítás alá került. Az oktatás és képzés elsősorban az osztrák császári katonai iskolákon folyt.

A negyedik szakaszban a kiegyezéstől az első világháborúig terjedő időszakban megalakultak a magyar rendvédelem korszerű szervezetei, mint az állami és önkormányzati rendőrségek, a Magyar Királyi Csendőrség, a Magyar Királyi Pénzügyőrség és a vámhivatalok, a Magyar Királyi, a Képviselőházi Őrség, a büntetés-végrehajtás szervezete, továbbá megújulva működött a tekintélyes múltú Magyar Királyi Koronaőrség, valamint a Magyar Királyi Nemesei Testőrség és új magyar testületként a Magyar Királyi Darabont Testőrség. Erre az időszakra tehető a rendvédelmi szakképzések beindítása is. A képzések nagy része itthoni iskolákon, kiképző objektumokban zajlott. A tisztii állomány egy része azonban továbbra is az osztrák katonai iskolákon tanult.

A két világháború közötti ötödik szakasz sem hozott lényeges változást a rendvédelmi szervezetek felépítésében, azonban létrehozásra került a Magyar Királyi Folyamőrség és a Magyar Királyi Vámőrség, amely 1931-től utódszerveiben a Magyar Királyi Határőrségben, majd 1939-től a honvéd határhadászok csapatnemenben élt tovább. A rendvédelmi szervezetek képzési és szolgálat ellátási színvonala emelkedett. Ebben az időszakban már nemzetközi kapcsolatok alakultak ki a különböző rendvédelmi szervezetek között és elvétve előfordult, hogy magyar tisztek tanultak külföldi rendvédelmi tanintézetekben. /pl. csendőrtisztek Olaszországban, Ausztriában/ Külföldi tanulmányutakra és külföldi rendvédelmi küldöttségek látogatására is sor került.

A második világháborútól a rendszerváltásig tartó időszak lényeges változásokat hozott a rendvédelmi szervezetek feladataiban és a képzés területén is. A Magyar Királyi Csendőrséget, a Magyar Királyi Folyamőrséget és a Magyar Királyi Koronaőrséget megszüntették, illetve felszámolták². A Rendőrséget, Határőrséget, a Büntetés-végrehajtást és a Pénzügyőrséget átszervezték. Megalakult az Államvédelmi Hatóság. A rendvédelmi szervezetek fő feladata a szocialista állam érdekeinek védelme volt. A szinte teljesen lecsereült rendvédelmi személyi állomány képzésének megoldására létrehozták a Szaktanulmányi Felügyelőséget. Szovjet típusú rendvédelmi szervek jöttek létre.

Dr. KATONA Géza visszaemlékezése³ szerint 1950-től a középvezetők egy része a moszkvai Rendőrtiszti /Milícia/ Főiskolán kapott eleinte egy, majd több éves képzést. Emellett felsőfokú tudományos képzésre /kandidátusi és doktori fokozatok megszerzése/ államközi szerződés alapján biztosítottak lehetőséget a moszkvai egyetemi, akadémiai intézetekben.

Az 1960-as évek közepétől 3 évenként kb. 15 fős csoportok képzésére került sor a moszkvai Rendőrtiszti Főiskolán két éves időtartamban. Ide már rendőri, bűnügyi technikai gyakorlattal rendelkező fiatal tiszteket vezényeltek. A képzés az 1980-as évek végéig folyt és kb. száz fő képzésére került sor. Az 1980-as évek elején a volgográdi Rendőrtiszti Főiskolán beindult a két éves bűnügyi technikai, szakértői képzés, ahol két-három csoport került kiképzésre. Ugyanitt 4–6 hónapos továbbképző tanfolyamok is zajlottak magyar szakemberek számára.

1980 és 1990 között a berlini Humboldt Egyetem Kriminálisztikai Fakultásán tanultak magyar rendőrtisztek. Itt kb. nyolc–tíz fő végzett.

Nemzetközi oktatás és képzés a rendszerváltás után

Az 1989-ben bekövetkezett politikai változások együtt jártak a rendvédelmi szervek átalakításával. Az állam érdekeinek védelmét ellátó szervezeteket át kellett alakítani az állampolgárok érdekeit védő, hatékony rendvédelmi szervezetekké. Ez igen sok gondot és problémát okozott a társadalmon belül is. Tanúi lehettünk a bűnözés ugrásszerű emelkedésének, a Rendőrség és a többi rendvédelmi szervezet elbizonytalanodásának, a nemzetközi szervezett bűnözés és terrorista merényletek, leszámolások sokkoló hatásának.

Ebben a helyzetben csak a nyugati fejlett demokráciáktól kaphattunk segítséget, ami elsősorban képzési területen meg is érkezett.

Már az 1990-es évek elejétől különböző tanfolyamokon tanultak a magyar rendvédelmi szakemberek az Egyesült Államokban, Németországban, Hollandiában és Franciaországban.

A Rendőrtiszt Főiskola /RTF/

A Rendőrtiszt Főiskolán már megalakulása, 1971 óta folyik valamilyen formában nemzetközi tartalmú oktatás és képzés. Kezdetben az állambiztonság területét illetően – orosz vendégtanárok bevonásával – zajlott a képzés, 1973-tól pedig a Főiskola szaktanárai és az állambiztonsági hallgatók egy része tanult a Szovjetunióban.

1978-ban fogadta az RTF az első külföldi hallgatókat Vietnamból. A vietnamiak mellett képeztek mozambiki, lengyel, nicaraguai és jemeni diákokat is a rendszerváltásig, mintegy 250 fős létszámmal. A tanári állomány egy szűkebb csoportja részére lehetőséget biztosítottak a külföldi továbbképzésre is. Ezek eleinte a Szovjetunióban és a Német Demokratikus Köztársaságban zajlottak. 1987-ben az RTF Idegen-nyelvi Tanszékének tanárai /három fő/ a British Council támogatásával Brightonban vett rész nyelvi továbbképzésen.

Az 1990-es évtől szinte teljesen megszűnt a külföldi hallgatók képzése, helyét a rövid egy-két hetes hallgatói tapasztalatcserék vették át, elsősorban a német nyelvterületű országok főiskoláival történt megállapodások alapján. Hasonló, tanfolyamrendszerű továbbképzést a tanári állomány részére szintén szerveztek. Ezeket 25 fő vett részt még ebben az évben, Olaszországban, a Német Szövetségi Köztársaságban, és a Német Demokratikus Köztársaságban /NDK/, az Egyesült Államokban, Cipruson, Franciaországban, Spanyolországban, Angliában és a Szovjetunióban. A felsorolásból kitűnik egyrészt az átmeneti állapot, hiszen az Egyesült Államokban ugyanúgy küldtünk szakembereket továbbképzésre ekkor még, mint a Szovjetunióba, másrészt az, hogy bővültek a nemzetközi továbbképzési lehetőségek.

1991-ben a Főiskola állományából 65 fő vett részt valamely külföldi országban továbbképzésen vagy szakmai tapasztalatcserén.

1992 és 2001 között ez a létszám meghaladta a 200 főt.⁴

Az ezredfordulón – dr. PARÁDI József főiskolai tanár kezdeményezésére és irányításával – két nagy projekt valósult meg a Rendőrtiszt Főiskolán „Schengeni határőrizet” és „Az európai rendőrségek együttműködése” címmel. A két projekt kapcsán az Európai Unió négy tagállamának (Ausztria, Hollandia, Franciaország és Németország) több mint 20 intézményével került kapcsolatba a Rendőrtiszt Főiskola. A projekt nyomán új alapokra került a határőrizeti képzés és a nemzetközi rendőri együttműködés oktatása a főiskolán. A két projekt-team a Magyar Rendőrség és a Magyar Határőrség több száz tisztjét készítette fel a arra, hogy multiplikátorként adják át megszerzett ismereteiket a két testület személyi állományának. A projektek a magyar állam Európai Unióba történő belépése előkészítésének képezte a részét. Ennek keretében kaptak lehetőséget a magyar felsőoktatási intézmények arra, hogy képzésüket Európai Unió tartalommal aktualizálják, illetve az új taartalmat tovább adják a magyar állam alkalmazottai számára, hogy a csatlakozáskor felkészült személyi állománnyal válhasson a Magyar Köztársaság az Európai Unió tagállamává. A projektek által a Rendőrtiszt Főiskola – hasonlóan más magyar felsőoktatási intézményekhez – eredményesen részt vett a TEMPUS programban.⁵

A Főiskolának német nyelvterületen a Münsteri Vezetőképző Akadémiával és a Villingen-Schwenningeni Rendőri Szakfőiskolával van szoros együttműködése. E mellett Ausztriával, Franciaországgal, Hollandiával, Olaszországgal, Romániával, Szerbiával, Szlovákiával és Ukrajnával tart fenn kapcsolatot.

A 2006–2007 tanévvel kezdődően alapvető változás jött létre a Rendőrtiszt Főiskolán a külföldi oktatási intézmények munkájában történő részvételt illetően. Az Európai Unió által biztosított pályázati lehetőségekkel élve 3 szakirány 11 hallgatója tanult az Európai Unió társországaiban akkreditált 6

felsőoktatási intézményben angol, német és francia nyelven, összességében 43 hónapos időtartammal a 2006–2007. tanévben, melynek során 38 tárgyat abszolvtáltak és 156 kreditpontot szereztek. Ugyanezen tanév nyári vakációjának időszakában 4 szakirány 11 hallgatója valósított meg szakmai gyakorlatot, összesen 143 hét időtartammal. Az oktatók közül pedig 5 fő tartott összesen 96 óranyi előadást Anglia, Franciaország és Málta 4 egyetemén, melynek során 50 napos mobilizációt valósítottak meg.⁶

A Rendészeti Szakközépiskolák részvétele a nemzetközi oktatásban

A rendszerváltás előtti időszakról nincsenek olyan adataink, amelyek azt támasztanák elő, hogy akár a rendőr tiszthelyettes képző iskolák, akár más rendvédelmi szerv tiszthelyettes képző intézetei foglalkoztak volna nemzetközi tartalmú képzéssel.

Az 1990-es évek közepén azonban felmerült az ilyen irányú igény mind az oktatók, mind a diákok részéről. Kezdeményező szerepet töltött és tölt be ezen a téren a miskolci Rendészeti Szakközépiskola, ahol 1998 elejétől a holland rendőr iskolákkal alakítottak ki gyümölcsöző együttműködést. A holland kollégák 14 alkalommal mintegy ötven fővel / ebből 24 rendőrtanuló/ tettek látogatást és szerveztek továbbképzéseket az iskola tanárai és hallgatói számára. Az iskola tanárai és diákjai számára szintén több alkalommal lehetőség nyílt a holland rendőrség és annak kiképző intézményei meglátogatására. Fontos szerepe volt ezen kezdeményezésekben az iskola igazgatójának, MOCSÁRI Sándor rendőr ezredesnek.

A környező, újonnan alakult országokkal kialakított jó együttműködés és a magyar rendvédelmi szervek eredményes bűnüldöző munkájának eredményeként több nemzetközi képzést hajtottak végre az iskolák. Körmenden került sor az ukrán /1997/és bosznia-hercegovinai /2000/ határőrképzésekre a Határőrség Országos Parancsnoksága és a BM NOK koordinálásával.⁷

A Közép-európai Rendőr Akadémia /KERA/

A rendszerváltás után a megnyitott határokon keresztül nemcsak jó szándékú turisták érkeztek hazánkba, hanem megjelent a nemzetközi szervezett bűnözés is. A bűncselekmények száma néhány év alatt majdnem a duplájára emelkedett és erőszakosabbá vált. Szükségessé vált a nemzetközi rendvédelmi szervekkel történő hatékonyabb és gyorsabb együttműködés kialakítása. A fenti célok vezérelték 1991-ben Dr. Günther BÖGL bécsi Szövetségi Rendőrfőkapitányt és FONTÁNYI Gábor bécsi magyar nagykövetet, amikor kezdeményezték egy közös osztrák-magyar rendőri vezetőképzés létrehozását.

A két ország rendőrsége kidolgozta a közös képzéshez szükséges elképzeléseket, terveket. A két belügyminiszter 1992. március 12-én egy közös nyilatkozatot írt alá a közvetlen európai rendőri együttműködésre és a célirányos képzésre Budapesten. Még ez évben sor került az első osztrák-magyar közös kiképzésre az újonnan szervezett Osztrák-Magyar Rendőr Akadémia keretén belül. A továbbképzésen 10–10 magyar és osztrák rendőrtiszt vett részt bűnügyi szakterületekről. A képzés német nyelven folyt és több mint öt hónapig tartott. Az itt szerzett tapasztalatok alapján határozták el a további bővítést és hozták létre a Közép-európai Rendőr Akadémiát (KERA) 1993-ban Csehország, Lengyelország, Szlovákia, Szlovénia bevonásával. A KERÁ-t a résztvevő országok államtitkáraiból és a rendvédelmi szervek vezetőiből álló elnökség irányítja és az országok szakértőiből álló nemzetközi kuratórium szervezi az oktatást. Bécsben és Budapesten hoztak létre a szervezési és adminisztrációs feladatok megoldására egy-egy irodát.

1994-ben a Német Szövetségi Köztársaság 1996-ban a Svájci Államszövetség is csatlakozott a KERÁ-hoz, így a tagországok száma nyolcra növekedett.

Magyarországon a jövőbeni hallgatók felkészítése féléves- és éves intenzív német nyelvtanfolyammal indul. Az oktatás során a hallgatójelöltek szakmai nyelvet tanulnak és szakmai anyaggal bővített nyelvvizsgát kell tenniük. A KERA-ra a legjobb négy hallgatónak van esélye bejutni.

A KERA felvételi követelményei: főiskolai vagy egyetemi végzettség, legalább öt éves szakmai tapasztalat, 28–40 éves életkor, használható német nyelvtudás.

Az Akadémián az oktatás három hónapig tart és a hallgatók valamennyi résztvevő országban eltöltenek 1–2 hetet. A megnyitó mindig Bécsben, a diplomaosztás pedig Budapesten történik,

A hallgatóknak német nyelvű záró dolgozatot kell készíteniük, melyet egy szakértőkből álló bizottság előtt védenek meg.

A képzés költségeit a résztvevő országok fedezik. A hallgatók teljes ellátást kapnak a tanfolyam egész ideje alatt. Egyenruha nincs rendszeresítve.

1995 ősztől osztrák kezdeményezése határőr KERA tanfolyamokat is indítanak. Ezek időtartama jelenleg négy hét és itt is a szervezett bűnözés elleni szolgálatok tisztjei tanulnak.

A KERA az alapképzések mellett szakmai szemináriumokat, hospitálásokat és külföldi nyelvtanfolyamokat szervez évente több alkalommal különböző helyszíneken.

A KERA célja: azon ismeretek, tapasztalatok és készségek átadása, bővítése illetve elmélyítése, amelyek a határokon átlépő, nemzetközi rendőri feladatok megoldásához szükségesek.

A KERA feladatai: szaktudás közvetítése a résztvevő országok nemzetközi rendőri együttműködésének jogi és szervezeti feltételeire, gyakorlati lehetőségeire, módszereire és formáira vonatkozólag; a nemzetközi szervezett bűnözés kiemelten veszélyes jelenségeinek összefüggéseire vonatkozó társadalmi, gazdasági és politikai háttérismeretek és tapasztalatok átadása; személyes kapcsolatok és barátságok kiépítése a bürokrácia mentes, gyors információ továbbítás érdekében; a nyelvi megértési problémák és az előítéletek feloldása; a kommunikációs és a vezetői képességek erősítése; hozzájárulás az európai csatlakozási folyamathoz.

A KERA együttműködési szerződést kötött az Európai Rendőr Főiskolák Szövetségével a szemináriumok közös lebonyolítására és állandó a kapcsolata az Európai Unió rendőri együttműködési bizottságával is.

1999-ben KERA tankönyvet jelentettek meg megkönnyítendő a hallgatók eligazodását a nyolc tagállam rendvédelmi szerveinek tevékenységében.

2000-től negyedévenként jelenik meg a KERA újság a volt hallgatók tájékoztatására és a bécsi iroda egy KERA Web-oldalt is működtet.

A két képzési formában 2001 közepéig mintegy 400 fő vett részt.

A KERA és annak Magyar Titkársága az elmúlt közel tíz év alatt komoly nemzetközi tekintélyt vívott ki magának. A Magyar Titkárság 1999. július. 1-vel a Belügyminisztérium Nemzetközi Oktatási Központjának /BM NOK/ egyik osztályaként működik. A Titkárságot megalakulása óta/1992/ Dr. MAGYAR József nyugállományú rendőr dandártábornok vezeti elismerésre méltó eredményességgel. A Titkárság munkáját fémjelzi, hogy a nyolc ország illetékes miniszterei 2001. május 23-án Budapesten írták alá a Közös Nyilatkozatot a KERA keretében történő további együttműködésről.⁸

Nemzetközi Rendészeti Akadémia /NRA/

A szocialista tábor gyors felbomlása meglepte nemcsak a nyugat-európai kormányokat, hanem az Amerikai Egyesült Államok rendvédelmi szervezeteit is. A nemzetközi szervezett bűnözés és terrorizmus megelőzésére, a gazdasági menekülthullám kezelésére az amerikai külügyi és rendvédelmi szervezetek hatékony megoldásokat kerestek. Elhatározás született egy – elsősorban a volt szocialista országok rendvédelmi vezetői számára létesítendő nemzetközi továbbképző intézet felállításáról Európában. Több közép-kelet európai helyszín megtekintése után a feladattal megbízott akkori Szövetségi Nyomozó Hivatal Igazgatója Louis FREEH és az akkori Országos Rendőrfőkapitány Dr. PINTÉR Sándor 1994. júniusában, megállapodtak a Nemzetközi Rendészeti Akadémia Budapesten történő létrehozásáról. Amelyet a két ország vezetője, Bill CLINTON amerikai elnök és HORN Gyula magyar miniszterelnök még az év decemberében jóváhagyott.

Magyarországra a rendszerváltást követő pozitív politikai és gazdasági változások, a kedvező földrajzi elhelyezkedés, a felajánlott infrastruktúra miatt esett a választás.

A NRA 1995. április 24-én az amerikai és magyar kormány közötti megállapodás aláírásának napján nyitotta meg kapuit az első hallgatók előtt, a Böszörményi út 21. sz. alatti rendvédelmi objektumban.

„Az Akadémia létrehozásával az alapítók azt a célt tűzték maguk elé, hogy segítséget nyújtsanak a térség újonnan demokratizálódó államainak a nemzetközi bűnözés, különösképpen a pénzügyi és a szervezett bűnözés elleni harc terén jelentkező feladatok magasabb szintű megoldásához.”⁹

A NRA további céljaként annak tudományos központként való működését jelölték meg, ahol lehetőséget biztosítanak a rendvédelemmel kapcsolatos időszerű kérdések megvitatására.

A tantervet és a többi képzési dokumentumot még 1994-ben a NRA Nemzetközi Tantervi Bizottsága hagyta jóvá. A bizottságban az amerikai kormányzati szervek képviselői mellett helyet kaptak a képzésben résztvevő országok küldöttei, a programot támogató nyugat-európai országok szakértői és az Egyesült Nemzetek Szervezete Bűnmegelőzési Irodájának szakemberei.

A Nemzetközi Tantervi Bizottság évente egy alkalommal ülésezik és az oktatás során szerzett tapasztalatok alapján, végrehajtja a szükséges módosításokat a tantervben.

A NRA képzési programja nyolchetes szakmai, vezetői és személyiségformáló oktatásból áll, amelyen évente öt alkalommal 50–50 fő tanulhat. Ezek az alaptanfolyamokon egyszerre három-négy ország rendvédelmi szakemberei vesznek részt.

Az előadók az amerikai rendvédelmi szervek gyakorlati szakemberei, de magyar, olasz, orosz, holland és brit szakemberek is tartanak előadásokat. Az oktatás szinkrontolmácsok segítségével zajlik. Ebben a képzési formában 2001. augusztus 1-ig 25 ország 1396 hallgatója szerzett bizonyítványt. A magyar hallgatók száma 2004-ben 177 rendőrtiszt, 13 fő határőr tiszt, 7 fő pénzügyőr tiszt, 5 büntetés-végrehajtási tiszt és 2 fő adónyomozók. A nyolchetes tanfolyamon a hallgatók változatos tantárgyakat hallgatnak.¹⁰

A Nemzetközi Rendőr Akadémián 2 kontinens 25 országának hallgatói vettek részt.¹¹

A NRA-án az alapképzésen túl egy-egy a rendvédelmi szervek számára időszerű témában néhány napos és egy- két hetes konferenciákat és képzéseket is szerveznek. Ezeket a továbbképzéseket eddig 44 országból 5134 fő vett részt 2001 augusztus elsejével bezárólag.

A jelentkezés feltételei: a jelentkezőket a küldő ország jelöli, legalább 25 éves korhatár, minimum 5 éves szakmai gyakorlat, valamely rendvédelmi szerv hivatásos állományú tisztje legyen, vállalnia kell, hogy a végzés után legalább 3 évig a rendvédelem területén dolgozik, kiváló fizikai állapotban kell lennie, egy évnél nem régebbi érvényes orvosi vizsgálatot kell rendelkeznie, legalább középszintű végzettséggel rendelkezzen, a jelentkezők végső ellenőrzése és kiválasztása az amerikai külügyminisztérium illetékes főosztályán történik.

A NRA szervezete, személyzete

A Nemzetközi Rendészeti Akadémia önálló jogi személyként végzi tevékenységét.

A NRA-át az amerikai fél által kinevezett igazgató irányítja, aki a budapesti amerikai nagykövetség diplomata beosztású tagja. Jelenleg a Szövetségi Nyomozó Hivatal /közismert nevén FBI/ kiemelt különleges ügynöke tölti be ezt a beosztást. Az igazgató felett az Amerikai Egyesült Államok budapesti nagykövete gyakorolja a felügyeleti jogkört. Helyettese szintén amerikai diplomata, a Diplomáciai Biztonsági Szolgálat különleges ügynöke. Az amerikai titkárság még négy magyar munkatársa segíti az igazgató munkáját.

Az éves költségvetés nagy részét az amerikai fél, kisebb hányadát a magyar Belügyminisztérium biztosítja.

A NRA napi működéséhez szükséges feltételeket a 165/ 1996. (XI. 20) Kormány Rendelet alapján a magyar fél, a BM NOK biztosítja. A NRA Magyar Titkársága 1999. július 1-től a BM NOK osztály jogállású szervezeti egysége, amely kettős alárendeltségben dolgozik. A Titkárság jelenlegi létszáma tíz fő.

A NRA tevékenységét megalakulása óta komoly hazai és nemzetközi érdeklődés övezi. Ebben a munkában elvülhetetlen érdemeket szerzett az intézmény első igazgatója László KACZIBÁN Jr. a Szövetségi Nyomozó Hivatal kiemelt különleges ügynöke.

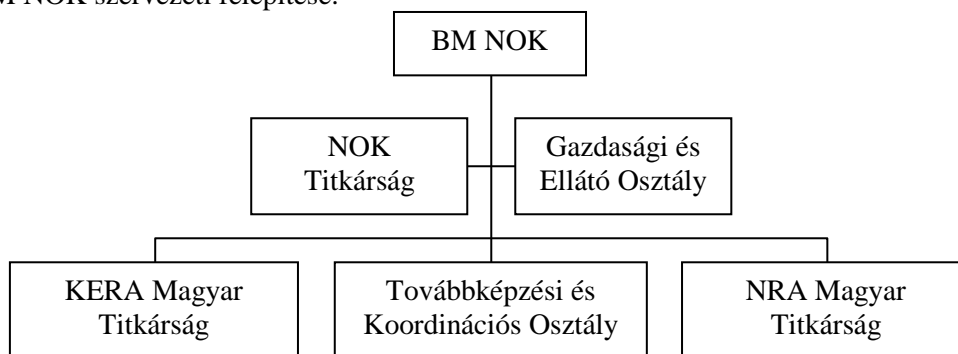
Az itt elért kiemelkedő eredmények hatására az amerikai illetékes szervek úgy határoztak, hogy további NRA-kat hoznak létre a világ különböző pontjain. Így került sor 2000-ben a második NRA megnyitására Bangkokban /Thaiföld/ és egy harmadik Akadémia megnyitása jelenleg van folyamatban Gaberóban /Bostwana/. Új Mexikóban pedig a végzett hallgatók számára hoztak létre egy továbbképzési központot.¹²

A Belügyminisztérium Nemzetközi Oktatási Központja

A BM NOK 1999. július 1-vel alakult meg a Böszörményi út 21. sz. alatti rendvédelmi objektumban az alábbi feladatokkal¹³: biztosítsa az itt elhelyezett NRA, a KERA Magyar Titkárság napi működését, gazdasági kiszolgálását, hajtsa végre a békefenntartói feladatokra induló rendvédelmi szakemberek felkészítését, szervezzen a rendvédelmi szervek számára hazai és nemzetközi konferenciákat, értekezleteket, koordinálja a képzéssel kapcsolatos nemzetközi kapcsolatokat és külföldi finanszírozási lehetőségeket, szervezzen speciális szaktanfolyamokat, továbbképzéseket, nyelvtanfolyamokat, és lássa el az Európai Unióhoz való csatlakozásból adódó, feladatkörébe utalt oktatási és képzési feladatokat.

Feladatul kapta még a Rendőrtiszti Főiskola Vezetőképző, Továbbképző és Kutató Intézetével való együttműködést.

A BM NOK szervezeti felépítése:

A BM NOK a harmadik évezred elejére 18 jelentős képzési feladatot valósított meg.¹⁴

A BM NOK szervezésében az eltelt két év során több mint 2500 külföldi és magyar rendvédelmi szakember vett rész valamely nemzetközi képzésben.¹⁵

A Rendőrség részvétele a nemzetközi oktatásban és képzésben

A Rendőrségnél a rendszerváltozás nem következett be azonnal. Az állam érdekeit védő erőszakszervezetből nem lehet rövid idő alatt az állampolgárbarát rendőrséget alakítani. Hosszú és keserves, sok társadalmi, közösségi és egyéni problémával terhelt folyamaton keresztül zajlott le a demokratikus átalakulás a Rendőrségnél, ami együtt járt a testület elbizonytalanodásával. Követésre alkalmas, átvehető modellt, sem Európában sem máshol nem találtunk, saját magunknak kellett a magyarországi viszonyoknak megfelelő megoldást megtalálnunk. Természetesen ebben a helyzetben nem maradtunk magunkra. Nagyon sok segítséget kaptunk – elsősorban képzési, oktatási területen – az Amerikai Egyesült Államoktól, Ausztriától,

Franciaországtól, Hollandiától, Nagy-Britanniától, Németországtól és még számos nyugat-európai országtól. Már az 1990-es évek elején több mint száz rendvédelmi szakember részesült két-négy hetes továbbképzésekben az Egyesült Államok különböző rendvédelmi szerveinél egy amerikai segélyprogram jóvoltából. Komoly segítséget jelentettek a francia és német kollégák által Magyarországon szervezett továbbképzések. A francia rendvédelmi felsőoktatási intézményekben már 1991 óta tanulnak magyar rendőrök. Évente egy-két fő vehet részt az itt folyó képzésben, egy éves időtartamban.

1994-re valamennyi megyei rendőr főkapitányságnál szoros kapcsolatot alakítottak ki a hollandiai régiók rendőrségeivel. Ezek a kapcsolatok a legtöbb helyen a mai napig is tartanak, elsősorban a szakmai tapasztalatok cseréje, továbbképzések és nyelvképzés formájában.

Szintén még ebben az évben erősödtek fel kapcsolataink az Egyesült Államok rendvédelmi szervezeteivel, elsősorban a Szövetségi Nyomozó Hivatallal. Az ősz folyamán 25 fős vezetői csoport vett részt továbbképzésen. Az FBI Akadémián és magyar bűnügyi szakértők tanulmányozhatták az FBI laboratórium munkáját. Az FBI Nemzeti Akadémiájának is volt magyar hallgatója ebben az évben. Az év végén született döntés arról is, hogy egy közös amerikai-magyar nemzetközi oktatási intézményt hoznak létre Budapesten.

A brit-magyar együttműködés keretein belül elsősorban vezetőképzésre és az informatikai képzésre és a lakossági kapcsolatok javítását célzó oktatásra koncentráltak. Fontos részét képezi a rendőrök továbbképzésének az angol nyelv elsajátítása, amihez nemcsak a brit, hanem az ausztrál és ír kollégáktól is kaptunk segítséget.

A szocialista rendszer felbomlásával új típusú együttműködés alakult ki a környező országok rendőrségeivel és felvettük a kapcsolatot az újonnan alakult országok rendvédelmi szerveivel is. Tapasztalat cserékre, tanulmányutakra és konferenciákra került sor.

1996-ban a török-magyar rendőrségi oktató-és kiképző központok együttműködéséről írtunk alá jegyzőkönyvet.¹⁶

Nagy létszámú vezetői továbbképzésre került sor 1998-ban, amikor is a rendőrség vezető állományát amerikai szakértők ismertették meg a náluk már bevált „közösségi rendőrség” koncepciójával. A képzésre a NRA-án került sor az Országos Rendőr Főkapitányság /ORFK/ vezetői, a megyei vezetők és a városi kapitányság vezetői számára.

Jelentős volt a korrupció elleni fellépéshez nyújtott és a fedett nyomozással kapcsolatos képzési segítség, amit az FBI-tól kaptunk. Közel száz rendvédelmi szakember vett részt ezeken a tanfolyamokon itthon és az Egyesült Államokban. A nemzetközi szervezett bűnözés elleni hatékony fellépés

érdekében 2000-ben is komoly erőfeszítéseket tettek a magyar és az együtt működő külföldi rendvédelmi szervek. Létrehozásra került az ORFK-án a Nemzetközi Bűnügyi Együttműködési Központ és a Szervezet Bűnözés Elleni Igazgatóság FBI Nemzetközi Egysége. A képzésre, felkészítésre a NRA-án került sor, amerikai és magyar szakemberek bevonásával.

Az ORFK Kutyavezető-képző iskola

Az intézmény a hazai és felkérésre külföldi rendvédelmi szervek részére képez kutyavezetőket, szolgálati kutyákat és lovas rendőröket. Az iskolán folyó színvonalas szakmai képzés elismerése, hogy az ENSZ Kábítószer Ellenőrzési Programja az iskolát is felkérte a „Hatékony Kábítószer-kereső Kutyaprogramok fejlesztése Közép-Európában” elnevezésű képzési projectje megvalósítására. A project kiterjedt a résztvevő országok kiképzőinek felkészítésére, oktatócsomag elkészítésére, a nemzeti vezetők szemináriumának megszervezésére és folyamatos szaktanácsadásra. A project 1998 decemberében zárult le.

Az ORFK Rendészeti Szervek Kiképző Központja /RSZKK/

Az RSZKK a rendvédelmi szervek számára végzi az iskolarendszeren kívüli képzésből adódó feladatok szervezését és szakfelügyeletét. Ezekre speciális szaktanfolyamok keretén belül kerül sor. Nemzetközi feladatait elsősorban a nemzetközi sportversenyek szervezése és azokra a rendvédelmi szervek állományának felkészítése képezi. Természetesen az itt dolgozó rendőrtisztek is részt vesznek a nemzetközi továbbképzéseken és nyelvtanfolyamokon. A speciális gépjárművezetést és lőkiképzést oktató szakemberek Németországban és az Egyesült Államokban is tanultak. A nyelvi továbbképzés keretében 2000-ben 1200 rendőr továbbképzését szervezték meg angol, francia, német és a szomszédos országok nyelvén.

A Határőrség és a nemzetközi oktatás és képzés

A Határőrségnél a rendszerváltás hatására alapvető változások következtek be mind a feladatokat, mind pedig a szervezeti felépítést illetően. A Határőrség un. „fegyveres erőből” rendészeti feladatokat ellátó nyomozati jogkörrel rendelkező rendvédelmi szervezetté alakult át. Megszűnt a sorkatonák alkalmazása a határőrizetben. Mindezek a változások szükségessé tették a Határőrség személyi állományának hazai és külföldi felkészítését. Az Európai Unióhoz való csatlakozásunk egyik alapfeltétele a határőrizetnek a Schengeni Egyezmény szerinti átalakítása volt. Az elmúlt tíz év során több ezer határőr tiszt és tiszthelyettes vett részt szervezett formában valamilyen nemzetközi felkészítő tanfolyamon, nyelvtanfolyamon vagy továbbképzésen. A képzések egy bizonyos részét a két-oldalú kormányközi egyezmények alapján szervezték /Amerikai Egyesült Államok, Németország, Franciaország, Ausztria stb./, más részét különböző nemzetközi szervezetek segítségével oldották meg /Európai Unió. Európai Rendőrtiszti Főiskolák Szövetsége stb./. kisebb létszámban pedig a magyar belügyi tárca nemzetközi oktatási intézményeiben tanultak, elsősorban a középvezetői állomány /KERA, NRA, BM NOK/

Példaként álljon itt a 2000. évi. PHARE program által megvalósult képzések összefoglalása:

Jellege	Témája	Témakörök száma	Foglalkozások száma	A résztvevők létszáma
Szakmai képzés	A határőrizeti rendszer megerősítése	6	9	101
	Jogalkalmazók képzése	13	18	171
Külföldi képzések	Általános témakör	1	2	26
	Speciális határőrizeti	1	1	12
	Speciális határforgalmi	1	1	12
	Speciális bűnügyi	1	1	12
	ENFOPOL-118	7	7	7
Központi felkészítő tanfolyam	A rendszerbe állított új technikai eszközökről	7	7	194
Schengeni szeminárium	A Schengeni Egyezményről	1	19	500
Tempus képzés	A Schengeni Egyezmény bevezetésének tapasztalatai	1	7	72

	Európai rendőrségek együttműködésének tapasztalatai	1	7	19
Idegen nyelvi képzés	COP '97 Társfinanszírozási keret	3 nyelv 9 nyelv	68 csoport 16 csoport	693 161
Összesen		51	164	1970

A táblázat összesítéséből látható, hogy csak a 2000. évben közel kétezer fő vett részt valamely nemzetközi képzési programban a Határőrség állományából.¹⁷

A Vám- és Pénzügyőrségnél /VPOP/ zajló nemzetközi oktatás és képzés

A magyarországi Vám- és Pénzügyőrség közel ezeréves múltra tekinthet vissza, ami a vámszedést illeti. A testület a rendszerváltással kapta vissza hagyományos feladatait és jogkörét. A nagy tapasztalatokkal és hagyományokkal rendelkező szervezet azonban élen jár a rendvédelmi szervek között az Európai Unió elvárásai teljesítése tekintetében. 2000 márciusára befejeződött a VPOP szervezeti átalakítása, igazodva az európai uniós elvárásokhoz. A testület munkája elképzelhetetlen nemzetközi kapcsolatok és továbbképzések nélkül. Közel húsz nemzetközi szervezethez kapcsolódik a VPOP munkája. Folyamatban van egy európai regionális oktatási centrum létrehozása Budapesten. A VPOP munkatársai részt vesznek a NRA és a BM NOK által szervezett nemzetközi tanfolyamokon, nyelvtanfolyamokon és továbbképzéseken. Tanultak pénzügyőrök a PHARE és ENFOPOL-118-as programok által biztosított képzési programokon is.

Az 1990-es évek elejétől nagyon hasznos együttműködést sikerült kialakítaniuk a német vámszervekkel és létrejött egy német-magyar továbbképzési megállapodás, melynek keretében 45 pénzügyőr részesült oktatásban, 1995-ben. Szintén ebben az évben a PHARE program jóvoltából 225 fő fejleszthette tudását.¹⁸

1996-tól kapcsolódott be a VPOP a Matthaesus programba, itt négy fő tanult és folytatódott a PHARE program, amin 82 fő vett részt. A magyar-német programban 83 fő részesült továbbképzésben. 1997-ben a fenti programok keretein belül 22 fő tanult. Az 1998–99-es években szintén valamennyi fent említett programon részt vettek a VPOP munkatársai.

Emellett külön a vámszervek részére az Európai Bizottság és az Eurocustoms által támogatott un Több Országos Programba kapcsolódott be a VPOP melyen 260 pénzügyőr tanult 2000-ben. A Customs 2002 program keretében 10 fő gyarapíthatta tudását még ugyanebben az évben.

Komoly pénzt és energiát fektet a szervezet az uniós nyelvek oktatásába. Az 1990-es évek elejétől évente 100–130 vett részt valamely uniós nyelvet oktató tanfolyamon.

Az Adó- és Pénzügyi Ellenőrzési Hivatal Bűnügyi Igazgatóságának /APEHBI/ részvétele a nemzetközi oktatásban

A Bűnügyi Igazgatóság 1999. január 29-vel kezdte meg bűnüldözői tevékenységét. Az eltelt rövid idő alatt is komoly eredményeket ért el a számára meghatározott bűncselekmények felderítésében. Köszönhető ez annak, hogy a vezetők hamar felismerték a hazai és a nemzetközi tapasztalatok átvételének jelentőségét. A megalakulás időszakában a Nemzetközi Rendészeti Akadémia segítségével felvették a kapcsolatot az amerikai társszervezettel. Az Internal Revenue Servisel és mind a vezetői, mind az adónyomozói állomány részére közös képzéseket szerveztek. Hasznos kapcsolatokat építettek ki a Nyugat-európai /francia, holland, német, osztrák, svájci/ és a Közép-kelet európai országok /bosznia-hercegovinai, jugoszláv, lengyel, orosz, ukrán/ társszolgálatokkal is. Az adónyomozók részt vesznek a NRA, a KERA, a PHARE és az ENFOPOL-118 –as tanfolyamokon a többi rendvédelmi szerv munkatársaival együtt. Az APEHBI megalakulása óta 75 fő vett részt valamilyen nemzetközi jellegű továbbképzésben.¹⁹

A Büntetés-végrehajtás és a nemzetközi oktatás

A magyar büntetés-végrehajtás /bv./ több mint százéves múltra tekinthet vissza. A rendszerváltás itt is alapvető változásokat hozott. Átalakult a szervezet, új a kor kihívásainak megfelelő vezetői gárda vette át az irányítást. Változtak a jogszabályok és az egyéb szabályzók is. Újabb problémák jelentek meg az intézeteken belül, amelyekre meg kellett találni a megfelelő megoldást. Ennek egyik feltétele a megfelelően felkészített, kiképzett állomány. A továbbfejlődés legcélravezetőbb útja a mások által már bevált tapasztalatok felhasználása. A büntetés-végrehajtás vezetése az Igazságügy Minisztérium segítségével már 1991-től felhasználta az európai országok által felajánlott lehetőségeket az állomány képzési szintjének emelésére és a nemzetközi tapasztalatok hasznosítására.

Az alábbi táblázat mutatja a büntetés-végrehajtási vezető állomány nemzetközi képzésben való részvételét:

Év	Fő	Időtartam	Ország	Téma
1991	1	2 hét	Anglia	A próbára bocsátás rendszerének működése
1991	2	2 hónap	Finnország	A finn büntetés-végrehajtás szervezete, feladatai
1993	1	2 hét	USA	Terrorista ellenes tanfolyam
1993	1	2 hónap	USA	New York Állam büntetés-végrehajtási rendszere
1994	1	3 hónap	Anglia	Az angol belügyminisztérium intézményrendszere
1995	2	3 hét	Olaszország	Kábítószer kezelési nemzetközi tanfolyam
1995	1	1 hét	Anglia	Börtön kutatás /Angol belügyminisztérium/
1996	1	2 hónap	Svájc	A svájci büntetés-végrehajtás intézményrendszere
1996	2	1 hét	Lengyelország	A bv. személyi állomány képzési rendszere az európai országokban
1998	1	1 hét	Olaszország	Kábítószer kezelési nemzetközi tanfolyam
1998	12	1 hét	Magyarország	A bv. személyzet képzésének sajátosságai az európai országokban
1999	2	1 hét	Szlovákia	A bv. személyzet képzésének sajátosságai az európai országokban
Összesen	27	12 hónap	8 ország	Tíz téma

A fentiekén kívül tanultak büntetés-végrehajtási vezetők a Nemzetközi Rendészeti Akadémia tanfolyamain és a BM Nemzetközi Oktatási Központ által szervezett tanfolyamokon is.²⁰

Az Országos Katasztrófa-védelmi Főigazgatóság /OKF/ állományának nemzetközi képzésben való részvétele

Az OKF 2000. január elsejével alakult meg, a Polgári Védelem és a Tűzoltóság összevonásával, azzal a céllal, hogy egységes, hatékony az Európai Unió és a NATO elvárásainak megfelelő katasztrófa-védelmi szervezet jöjjön létre.

Az összevonást megelőzően is vettek részt polgári védelmi szakemberek és tűzoltók nemzetközi tanfolyamokon és képzéseken, mintegy húsz alkalommal, elsősorban német nyelvterületen /Ausztria, Németország, Svájc/. Tanultak még szakembereik Finnországban, Hollandiában, Indiában, Izlandon, Olaszországban, Svédországban, Szlovéniában és Törökországban is.

A nemzetközi kapcsolatok és tanfolyami lehetőségek az OKF megalakulásával kiszélesedtek. A NATO-ba történt belépésünk szükségessé tette a polgári védelmi szakemberek felkészítését a NATO egységes válságkezelési rendszerének működtetésére. Itt kell szólnunk az angol nyelv hazai és külföldi tanfolyamokon történt elsajátításáról is, mely ma már alapkövetelmény a nemzetközi válságkezelés során, A vezetői állományból többen részesültek ilyen jellegű szakmai-nyelvi továbbképzésben. A német nyelvi képzések egy részére pedig Németországban került sor, szakmai nyelvtanfolyamok és hospitálások formájában. A PHARE és ENFOPOL-118-as tanfolyamok egy része is lehetőséget biztosított az OKF-hez tartozó szakemberek nemzetközi továbbképzéséhez.

2000. január elsejétől 29 alkalommal vettek részt polgári védelmi szakemberek és tűzoltók valamilyen nemzetközi tanfolyamon, továbbképzésen és gyakorlaton.²¹

A PHARE program

A PHARE /eredetileg Lengyelország-Magyarország gazdasági szerkezetváltási segélyprogramja/ program, amely 1989-ben indult az Európai Unió és a Közép-kelet Európai országok pénzügyi és technikai együttműködését hivatott szolgálni. Célja, hogy segítséget nyújtson a résztvevő országok számára a demokratizálási és piacgazdasági folyamatokhoz. Jelenleg tizenhárom ország részesül PHARE támogatásban. Az EU tagságra pályázó országok felzárkóztatását, felkészítését segíti elő. A követelményeket a Koppenhágai Kritériumok /1993/ határozzák meg:

A demokrácia, törvényesség, az emberi és kisebbségi jogokat garantáló intézmények stabilitása
Működőképes és az Unióban jellemző éle verseny és a piaci erők nyomását állni képes piacgazdaság.

A tagsággal járó kötelezettségek teljesítése és a politikai, valamint a gazdasági és pénzügyi unió céljának elfogadása

Az EU intézményi és jogrendszerének teljes elfogadása

A programhoz biztosított pénzügyi fedezet mintegy harminc százalékát fordítják az emberi erőforrások és a vezetői képességek fejlesztésére, képzésre.

A Belügyminisztérium felügyelete alatt két területen zajlanak PHARE programok:

A BM-hez tartozó rendvédelmi és közigazgatási szervek EU csatlakozását elősegítő intézményfejlesztések

Az intézményfejlesztéshez szükséges technikai háttér, eszközfejlesztés.

A program a BM-nél 1997-el indult és az alábbi elemeket tartalmazza:

- COP-97: jogalkalmazók képzése, határellenőrzés megerősítése;
- COP-98: intézményfejlesztés és képzés a menekültügy területén, képzés a határokon átnyúló szervezett bűnözés elleni harchoz, eszközbeszerzés a határőrizeti rendszerhez, egységes határőrizeti számítógépes rendszer kialakítása;
- COP-99: határellenőrzés fejlesztése, szervezett bűnözés elleni küzdelem, menekültügy, Egységes vízümpolitika;
- COP-2000: határőrizeti ellenőrző eszközök;
- COP-2001: rádiókommunikációs rendszer, szűrőrendszer a leendő külső EU határokon.

A belügyi PHARE programok irányítását, felügyeletét a BM EU Integrációs Hivatala végzi.²²

Az ENFOPOL-118-as program

Az Európa Bizottság az Európai Rendőr Főiskolák Szövetsége /ERFSZ/ segítségével az Európai Unióhoz /EU/ csatlakozni kívánó közép- és kelet-európai országok rendvédelmi szervezetei részére egy 2 éves képzési programot ajánlott fel. A tanfolyamokra 1999–2000-ben került sor. A képzések tíz EU tagország rendvédelmi szakemberei bevonásával itthon és külföldön zajlottak. A különböző témájú tanfolyamokon a bíróságok, az ügyészek, a katasztrófavédelmi szakemberek és a Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal magas rangú munkatársai is részt vettek. Minden tanfolyamon két-két országból nyolc-nyolc fő vett részt.

A képzések nagyban hozzájárultak ahhoz, hogy a bel-és igazságügy területén dolgozó kollégáink megismerkedjenek az EU elvárásokkal saját szakterületüket illetően. A program nagymértékben segítette a résztvevő országok közötti együttműködést, valamint a közös fellépést a nemzetközi szervezett bűnözés elleni harcban.

A résztvevőkkel szemben elvárás volt, hogy megbízható ismerettel rendelkezzenek saját nemzeti törvényhozásukról és a törvényi szabályozásokról. Elvárásként fogalmazták meg azt is, hogy a tanfolyam anyagát alkalmazzák majd munkahelyükre visszatérve, ezáltal csökkentve az EU és a tagjelölt országok közötti különbséget.

Magyar részről 120 fő vett részt a két év során biztosított képzéseken, melynek során 15 tantárgy keretében sajátították el a hallgatók a munkájukhoz szükséges kvalifikációkat.²³

A tanfolyamok oktatóit az EU tagállamok tíz rendőr /csendőrr/ akadémiaja /főiskolája/ biztosította: Ausztria, Egyesült Királyság, Finnország, Franciaország, Hollandia, Írország, Németország, Olaszország, Spanyolország, Svédország. Minden tanfolyamon két vagy három ország akadémiaja tanárai oktattak. A szervezést és a koordinálást a ERFSZ hollandiai titkársága, magyar részről pedig a BM Oktatási Főosztálya a BM NOK bevonásával végezte.²⁴

Az alábbi táblázat az 1998-2001 közötti Európai Unió szakmai és nyelvi továbbképzéseinek rész vett rendvédelmi szakemberek létszámát mutatja be:

Szervezet	Téma	1998	1999	2000	2001
Belügyminisztérium	EU-s szakmai képzés	45	182	297	132
	Nyelvi képzés	140	123	275	165
Rendőrség	EU-s szakmai képzés	24	223	1057	360
	Nyelvi képzés	20	55	1026	150
Határőrség	EU-s szakmai képzés	30	839	686	250
	Nyelvi képzés	15	265	854	261
Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal	EU-s szakmai képzés	25	21	81	155
	Nyelvi képzés	-	22	188	20
Önkormányzatok	EU-s szakmai képzés	40	-	3000	400
	Nyelvi képzés	-	-	-	-
Vám-és Pénzügyőrség	EU-s szakmai képzés	-	-	40	45
	Nyelvi képzés	-	-	163	50
Legfőbb Ügyészség	EU-s szakmai képzés	-	-	718	50

	Nyelvi képzés	-	-	298	-
Adó-és Pénzügyi Ellenőrzési Hatóság	EU-s szakmai képzés	-	-	30	30
	Nyelvi képzés	-	-	-	-

A 2000. évi nyelvi képzésben a katasztrófa védelemtől is részt vett 669 fő.

A rendvédelmi szervek állományából az eltelt négy év során több mint 13500 fő részesült valamilyen EU integrációs szakmai /8790 fő/ és nyelvi /4774 fő/ képzésben

Az Európai Rendőr Akadémia /ERA/

Az ERA-t az EU tagállamok rendvédelmi felsőoktatási intézményei /akadémiái/ hozták létre, 2001. januárjában, azzal a céllal, hogy a tagállamok és a tagjelölt országok rendvédelmi szerveinek vezetői részére biztosítsanak nemzetközi továbbképzési lehetőséget.

A tagjelölt országok bevonásával 2001. június 19–21. között a svéd Rendőrtiszt Főiskolán konferenciát szerveztek. Itt határozták meg a 2001. év feladatait és döntöttek arról, hogy a második konferenciát, amelyen a 2002. év költségvetését és a tervet vitatják meg, Magyarország felkészültsége elismeréseként Budapesten tartják. Az első továbbképzésre 2001. szeptember 3–7. között került sor a németországi Münsterben. A továbbképzés témája a nemzetközi rendőri együttműködés.²⁵

Az akadémia a vezetőképzés (szakmai, személyzeti, gazdasági), jog, idegen nyelvi, közrend, szervezett bűnözés és emberi jogok szakterületén kíván továbbképzést nyújtani. Az Akadémia még csak a kezdeti lépéseknél tart. Nincs még jóváhagyott költségvetése, nincs állandó titkársága és székhelye sem. Az Akadémia irányító testülete a nemzeti rendvédelmi felsőoktatási intézmények igazgatóiból áll. Az irányító testület Elnöki tisztét az Európai Unió Tanácsának elnökségét ellátó tagállam rendvédelmi felsőoktatási intézményének igazgatója tölti be.

A Szövetségi Nyomozó Hivatal Nemzeti Akadémiája

Ez a fajta képzési program 1935 óta folyik az FBI Akadémián és a mai napig, több mint 35000 hallgatója volt, 115 különböző országból. Egy-egy évfolyamon 250-270 rendvédelmi szakember tanul az Egyesült Államok egyes államaiból és a világ számos országából. A képzés tizenegy hétig tart és négyszer szervezik évente. Külföldi hallgatók számára alapkövetelmény az angol nyelv felsőfokú ismerete. Az Akadémián vezetéstudomány, jogi ismeretek, viselkedés tudomány, rendvédelmi kommunikáció, bűnügyi szakértői képzés, fizikai felkészítés. A magyar rendvédelmi szakemberek közül eddig nyolc fő végezte el az Akadémiát. Az első magyar rendőr 1992-ben az Akadémia 171. tanfolyamán szerzett diplomát.²⁶

Az Európai Biztonsági és Együttműködési Szervezet /EBESZ/ és az Egyesült Nemzetek Szervezete /ENSZ/ Koszovói Rendőri Szolgálatának Iskolája

Az iskolát 1999-ben hozták létre, azzal a céllal, hogy a tartomány számára korszerű ismeretekkel rendelkező rendvédelmi szakembereket képezzenek, akik idővel képesek lesznek átvenni a Koszovóban dolgozó nemzetközi rendőrségtől a rendvédelem feladatait. A képzés fő célja olyan rendőrség kialakítása, amely messzemenően betartja az állampolgárok demokratikus és a nemzetközi előírásokban szereplő emberi jogait. A kiképzendő állomány létszáma kb. 4000 fő. Az intézményben jelenleg 208 nemzetközi oktató dolgozik ebből tizenhárom hivatásos és nyugdíjas magyar rendőrtiszt. Az oktatás nyelve angol, amit albán és szerb nyelvre egyaránt lefordítanak. Jelenleg van folyamatban az új Koszovói Rendőri Szolgálat vezetői állományának és a speciális szolgálatok tagjainak kiválasztása és képzése.²⁷

Egyéb képzések

A magyar Rendőrség 1989 óta vesz részt a nemzetközi békefenntartásban. Ez idő alatt közel ötszáz rendőr és határőr teljesített ilyen típusú külszolgálatot, tíz különböző misszióban. Erre a speciális feladatra külön fel kell a résztvevő állományt készíteni. A képzési idő általában 2-3 hét itthon és 1-2 hét a küldetés helyszínén, a feladattól függően. A képzésbe általában bevonásra kerülnek a cél ország és a magyar Külügyminisztérium diplomatái, a misszióban már szolgált magyar és külföldi rendőrök, katonák. Ezek az általában egy évre szóló kiküldetések nagyban hozzájárulnak ahhoz, hogy a részt vevő állomány szakmai és nyelvi tudása jelentősen fejlődjön. A nemzetközi megmérettetés és tapasztalat növeli az önbizalmat és a magabiztos tudást. Szerteágazó nemzetközi kapcsolatok kiépítésére ad lehetőséget minden ilyen feladat, amelyet azután a nemzetközi rendőri együttműködésben lehet kamatoztatni.²⁸

Talán nem kapcsolódik a szorosan vett nemzetközi képzéshez, de meg kell említenünk e helyütt azokat a magyar és nemzetközi szövetségeket, szervezeteket, amelyek hozzájárulnak rendvédelmi szakembereink tudásának gyarapodásához:

- a Bűnügyi és Rendőrség-történeti Múzeum;
- a Magyar Rendőrnők Szervezete;
- a Nemzetközi Rendőrfőnökök Szövetsége;
- a Nemzetközi Rendőr Szövetség;
- az Országos Polgárőr Szövetség;
- a Rendőr Kulturális és Hagyományörző Egyesület;
- a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság.

Jegyzetek:

¹ PARÁDI József (szerk.): *A magyar rendvédelem története*. Budapest, 1996², Osiris.

² A Magyar Királyi Csendőrséget – annak ellenére, hogy az országgyűlés az 1881/III. a közbiztonság szervezéséről szóló törvénnyel hozta létre – az Ideiglenes Nemzeti Kormány az 1690/1945. miniszterelnöki rendelettel oszlatta fel. A folyamosság tovább működött a haderőben, rendvédelmi feladatai már az 1938/II. a honvédelemről szóló törvény kapcsán átkerültek a rendvédelmi testületekhez, elsősorban a csendőrséghez és a rendőrséghez. A koronaőrség, a képviselőházi őrség és a testőrség szervezetének a megszüntetésére sem törvény sem rendelet nem született, „csupán” gyakorlatilag szüntették meg e szervezeteket.

³ Dr. KATONA Géza szíves közlése.

⁴ SÁRKÁNY István: *Kimutatás a főiskolán 1971-től szervezett nemzetközi tanfolyamokról*. RTF Irattár.

⁵ PARÁDI József: *A schengeni-határőrizet projekt záróbeszámolója*. Zárójelentés (TEMPUS KÖZALAPÍTVÁNY). Kézirat. Budapest, 2002.; Idem: *Az európai rendőrségek együttműködése projekt záróbeszámolója*. Zárójelentés (TEMPUS KÖZALAPÍTVÁNY). Kézirat. Budapest, 2002.

⁶ Dr. PARÁDI József szíves közlése.

⁷ Dr. KÁTAI László szíves közlése.

⁸ Dr. MAGYAR József szíves közlése.

⁹ 165/1996. (IX.20) kormányrendelet.

¹⁰ Az emberi méltóság és az emberi jogok kérdései; rendőr etika; törvényszéki tudományok; angol nyelv; fizikai ; felkészítés /testnevelés/; szervezett bűnözés elleni küzdelem; nemzetközi terrorizmus; korrupció elleni fellépés; pénzügyi-, gazdasági bűncselekmények nyomozása; erőszakos bűnözés kezelése; gépjárműlopások nyomozása; utcai túlélési /rendőr taktikai/ képzés; kihallgatási technikák és taktikák; menekültekkel, bevándorlókkal való foglalkozás; tömegdemonstrációk kezelése; tanúvédelem; nukleáris anyagok csempészete; vezetési ismeretek; bonyolult rendőri műveletek vezetése, irányítása; a rendvédelmi szervek hatékony lakossági támogatása.

¹¹ A Nemzetközi Rendőr Akadémia résztvevői: Albánia = 4 alkalom/57 fő; Belorusszia = 1 alkalom/15 fő; Bulgária = 5 alkalom/71 fő; Csehország = 2 alkalom/27 fő; Észtország = 3 alkalom/43 fő; Grúzia = 2 alkalom/31 fő; Horvátország = 3 alkalom/48 fő; Kazahsztán = 4 alkalom/66 fő; Kirgizisztán = 4 alkalom/59 fő; Lengyelország = 4 alkalom/54 fő; Lettország = 3 alkalom/45 fő; Litvánia = 3 alkalom/43 fő; Macedóni = 5 alkalom/80 fő; Magyarország = 11 alkalom/222 fő; Moldávia = 6 alkalom/89 fő; Montenegró = 4 alkalom/28 fő; Oroszország = 8 alkalom/119 fő; Örményország = 1 alkalom/15 fő; Románia = 5 alkalom/78 fő; Szlovákia = 3 alkalom/35 fő; Szlovénia = 3 alkalom/39 fő; Tadszikisztán = 2 alkalom/32 fő; Türkmenisztán = 3 alkalom/35 fő; Ukrajna = 5 alkalom/73 fő; Üzbegisztán = 3 alkalom/43 fő.

¹² KACZIBÁN László szíves közlése.

¹³ A BM NOK Alapító Okirata az intézmény irattárában.

¹⁴ A BM NOK által megvalósított edukációs feladatok: a Koszovóba, Bosznia-Hercegovinába, a Sínai-félszigetre, Ciprusra, Nyugat-Szaharába békefenntartói feladatokra induló rendőrök és katonai rendőrök felkészítése; az új Boszniai Határőrség részére alapképzés szervezése a BM Határőrséggel közösen; az ENSZ Békefenntartó Főosztályával regionális felkészítés szervezése a nemzeti felkészítő tisztek számára, 12 ország részvételével; két napos békefenntartói konferencia szervezése „Békefenntartás az új évezredben” címmel, amelyen valamennyi békefenntartással foglalkozó nemzetközi szervezet, a magyar Külügy- és Belügyminisztérium és a jelenleg magyar rendőröket alkalmazó békefenntartó missziók is képviseltették magukat; KERA bűnügyi tanfolyam; KERA határőr tanfolyam; négy nemzetközi szeminárium megszervezése Budapesten és tíz külföldi szemináriumra a résztvevők biztosítása a magyar KERA titkárság által; 10 fő részére német nyelvi hospitálás szervezése; három fő német bűnügyi szakember magyarországi hospitálásának megszervezése; tizenhét nemzetközi PHARE horizontális képzési program /ENFOPOL 118-as/ megszervezése itthon és külföldön az Európai Rendőrtiszti Főiskolák Szövetségével együttműködve; a Magyarországon állomásozó rendészeti attasék részére szakmai nap szervezése; a Szövetségi Nyomozó Hivatal Nemzeti Akadémiájára jelentkezett magyar hallgatók felkészítése és vizsgáztatása; részvétel az Európai Rendőr Akadémia tagjelölt országok részére szervezett képzéssel kapcsolatos konferenciáján; részvétel a Nemzetközi Rendőrfőnökök Szövetsége európai konferenciáján; előadások, taktikai képzés és testnevelési foglalkozások tartása a NRA hallgatói számára; részvétel a NRA Nemzetközi Tantervi Bizottságának ülésein; az Európai Unió nagyköveteinek tájékoztatása az objektumban folyó szakmai munkáról a NRA Igazgatójával közösen; szakmai angol nyelvtanfolyamok szervezése itthon és külföldön.

¹⁵ Soós Károly szíves közlése.

¹⁶ *Rendőrségi Évkönyvek*. Budapest, 1994-2000, Országos Rendőr Főkapitányság.

¹⁷ *Határőrség Országos Parancsnokság Rendészeti Főigazgatóság éves beszámolója*. (HÖR OPK-ság). Kézirat. Budapest, 2000.

¹⁸ *Együttműködési megállapodás a Német Szövetségi Köztársaság és a Magyar Köztársaság vámszervei között*. Vám- és Pénzügyőrség Országos Parancsnokság irattára.

¹⁹ BENKÓ János: *Az APPEH.BI személyi állománya részére szervezett tanfolyamok*. Jelentés (APEH). Kézirat. Budapest, 2004.

²⁰ AMBRUS Gyula: *Büntetésvégrehajtási képzés 1991-2000*. Jelentés (BVOP). Kézirat. Budapest, 2000.

²¹ OTTO Krisztina: *Az OKF és elődszervezetei képviselőinek külföldi tanfolyamokon, képzéseken való részvétele*. Jelentés (OKF). Kézirat. Budapest, 2001.

²² *BM EU Integrációs Hivatal jelentése*. Jelentés (BM). Kézirat. Budapest, 2001.

²³ Rendőri etika; Gazdasági bűnözés, pénzmosás; Gépjármű-és műkincslopás; Emberkereskedelem, fegyverek és radioaktív anyagok csempészete; Kiképzés; Szélsőséges jelenségek kezelése; Kábítószer kereskedelem; A menekülthullám kezelése; A többkultúrájú társadalom rendvédelme; A technikai büntetőeljárás módjai; Közrendvédelem; Bűnmegelőzés; Vezetési ismeretek; Környezeti bűnözés; Európai rendőri együttműködés.

²⁴ *European curriculum for police in Central and Eastern European countries*. Jelentés (BM.NOK). Kézirat. Budapest, 2001.

²⁵ *Council decision of 22 December 2000 establishing a European Police College (CEPOL)*. Emlékeztető. (BM.NOK). Kézirat. Budapest, 2001.

²⁶ BODA József: *A magyar rendvédelmi erők szerepe, részvétele a nemzetközi békefenntartásban*. Tanulmány. (BM:NOK). Kézirat. Budapest, 2002.

²⁷ Loc. cit.

²⁸ Loc. cit.